Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/137/2016
Identifikačné číslo spisu:	1014200837
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1014200837.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viliama Pohančeníka, v právnej veci navrhovateľa: B.. N. C., D.., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XX, R., zastúpeného JUDr. Ľubomírom Šablicom, advokátom so sídlom Záhradnícka 27, Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29.augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. apríla 2016, č. k. 5Sd/86/2014-55, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. apríla 2016, č. k. 5Sd/86/2014-55 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 30. apríla 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n n á zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania v sume 223,74 € na účet jeho právneho zástupcu, JUDr. Ľubomíra Šablicu, do tridsiatich dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 13.04.2016, č. k. 5Sd/86/2014-55, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 30.04.2014 a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku poukázal na to, že rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 30.04.2014 (ďalej len „preskúmavané rozhodnutie“) odporkyňa podľa § 60, § 65, § 255 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa z 03.09.2013 o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX s odôvodnením, že nesplnil podmienky uvedených ustanovení pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok, ako príslušník Policajného zboru získal len 6 rokov a 278 dní služby zaradenej do I. kategórie funkcií a keďže počas trvania služobného pomeru v Hasičskom a záchranárskom zbore nebolo jeho zamestnanie zaradené do I. alebo II. kategórie funkcií a od 01.04.2008 mu bol priznaný výsluhový dôchodok, ku dňu XX.XX.XXXX však nesplnil podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na starobný dôchodok z dôvodu, že podľa § 60

ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. obdobie, započítané pre vznik nároku na výsluhový dôchodok, potom obdobie od 27.08.1971 do 27.08.1973, od 01.06.1974 do 31.03.2008, hodnotené pre nárok na výsluhový dôchodok, sa podľa § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. nepovažuje za obdobie dôchodkového poistenia a bez neho získal len 9 rokov a 136 dní dôchodkového poistenia, takže nesplnil podmienku aspoň 15 rokov dôchodkového poistenia podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. pre vznik nároku na starobný dôchodok od dovŕšenia dôchodkového veku 62 rokov.

Krajský súd mal z administratívneho spisu odporkyne a v ňom založených evidenčných listov o dobách zamestnania a oznámenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) zo 14.11.2013 preukázané, že od 01.04.2008 bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok, pričom pre nárok a výšku tohto dôchodku mu bola zhodnotená doba základnej vojenskej služby od 27.08.1971 do 27.08.1973 v I. kategórii funkcií, doba služby v Zbore požiarnej ochrany od 01.06.1974 do 31.03.1995 v III. pracovnej kategórii, doba služby v Policajnom zbore od 01.04. 1995 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií a od 01.01.2000 do 31.03.2008 v III. pracovnej kategórii, a teda, že v I. kategórii funkcií získal len 6 rokov a 278 dní. Na tom základe dospel k záveru, že nesplnil podmienky pre zníženie dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 písm. b/ a c/, resp. podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb..

Keďže dobu zhodnotenú pre nárok a výšku výsluhového dôchodku nemožno vzhľadom na ustanovenia § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. započítať pre nárok na starobný dôchodok a navrhovateľ okrem dôb zhodnotených ako doba trvania služby získal ku dňu dovŕšenia 62. roku veku len 9 rokov a 136 dní dôchodkového poistenia, podľa názoru krajského súdu k tomuto dňu nesplnil podmienky podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. pre vznik nároku na starobný dôchodok.

Z uvedených dôvodov preskúmavané rozhodnutie odporkyne potvrdil. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR (napr. rozsudok sp. zn 9So/138/2011), v zmysle ktorej aj v prípade, že vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia nezískal dobu 15 rokov dôchodkového poistenia, vzhľadom na doby získané v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia spĺňa podmienku potrebnej doby pre vznik nároku na starobný dôchodok od dovŕšenia dôchodkového veku 62 rokov. Odporkyňa mala vykonať výpočet jeho starobného dôchodku s prihliadnutím aj na dobu získanú v osobitnom systéme a v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutia odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal, aby mu bola priznaná náhrada trov konania z titulu trov právneho zastúpenia, ktorú vyčíslil sumou 223,747 Eur.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu trvala na vecnej správnosti jej rozhodnutia. Z dôvodu, že v období trvania služobného pomeru v Hasičskom a záchrannom zbore navrhovateľ nebol zaradený do I. alebo II. kategórie funkcií, ale v III. pracovnej kategórii a od 01.04.2008 mu bol priznaný výsluhový dôchodok, v zmysle § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. podľa jej názoru nie je možné doby služby hodnotiť pre nárok na starobný dôchodok, a preto navrhovateľ ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku 62 rokov nesplnil podmienku potrebnej doby dôchodkového poistenia. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č.162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté predo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmala napadnutý rozsudok bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu nemožno potvrdiť.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ v období výkonu služby v Zbore požiarnej ochrany od 01.06.1974 do 31.03.1995 vykonával zamestnanie zaradené do III. pracovnej kategórie. Navrhovateľ sa nedomáhal ani priznania starobného dôchodku z dôvodu zníženia dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 a § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.. Žiadal, aby mu starobný dôchodok bol priznaný od dovŕšenia dôchodkového veku 62 rokov.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.07.2016).

Navrhovateľ dovŕšil vek 62 rokov dňom XX.XX.XXXX, od ktorého žiadal priznať starobný dôchodok.

Odporkyňa namietala, že v zmysle § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. nemožno do obdobia dôchodkového poistenia započítať doby, ktoré navrhovateľ získal v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok.

Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom od 01.01.2008 tento zákon sa nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, colníkov (ďalej len „policajt“), profesionálnych vojakov ozbrojených síl, vojakov mimoriadnej služby (ďalej len „profesionálny vojak“), ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným predpisom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 60 ods. 2 zákona č.461/2003 Z. z. obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Rovnako podľa § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu 2) a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu 55).

Osobitným predpisom je zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“). Nárok na výsluhové zabezpečenie podľa tohto zákona príslušníkom Hasičského a záchranného zboru vznikol najskôr od 01. januára 2008 (§ 1 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 80/2013 Z. z.).

Navrhovateľovi bol výsluhový dôchodok priznaný po skončení služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, ktorým bol od 01.04.1995 do 31.03.2008. Do celkovej doby služobného pomeru policajta (35 skončených rokov) mu v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia boli započítané aj doby od 27.08.1971 do 27.08.1973 a od 01.06.1974 do 31.03.1995.

Podľa rozhodnutia Ministerstva vnútra SR z 23.06.2008 bol navrhovateľovi od 01.04.2008 priznaný výsluhový dôchodok, ktorého výška bola určená podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z. z. za 30 rokov služby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp. zn. 7So/138/2011 z 15.08.2012 uviedol:

„Z právnych úprav, týkajúcich sa sociálneho poistenia alebo zabezpečenia rôznych skupín poistencov jednoznačne vyplýva, že všeobecný systém sociálneho poistenia a osobitný systém sociálneho poistenia (zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov) sú založené na základe hodnotenia dôb poistenia (zamestnania) pre dávky dôchodkového poistenia.

Kým zákon o sociálnom poistení upravuje nároky poistencov zo všeobecného systému sociálneho poistenia a jeho cieľom je zabezpečiť, aby doby poistenia boli poistencovi pre vznik nároku na dávky podmienené dosiahnutím veku alebo v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu boli riadne zohľadnené, osobitné právne úpravy, používané v osobitnom systéme sociálneho poistenia obsahujú len úpravu, ktorá zabezpečuje užší okruh dávok dôchodkového poistenia a zohľadňuje ako dobu poistenia iba dobu výkonu služby (prípadne náhradnú dobu výkonu služby). Osobitný systém poistenia príslušníkov ozbrojených zborov neobsahuje úpravu starobných dôchodkov, sirotských a vdovských dôchodkov, ktoré by zohľadňovali dobu ich poistenia v celom rozsahu, a to aj v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu výsluhových dôchodkov, sirotských výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov a invalidných výsluhových dôchodkov, ktoré sú založené len na hodnotení doby služby poistenca a vôbec nehodnotí dobu poistenia, ktorú poistenci získali vo všeobecnom systéme. V dôsledku tejto skutočnosti potom vychádza záver, že pre poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu, zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorým sa pre nárok na tieto dávky hodnotí aj so započítaním doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu), ale nie v časti, upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

V dôsledku súbežného uplatňovania týchto systémov tak nesprávnym a výlučne gramatickým výkladom zákona dochádza k diskriminácii poistencov osobitného systému, lebo odporkyňa im niektoré doby poistenia nehodnotí vôbec, alebo im ich hodnotenie odsúva a aj mení podmienky alebo odníma výhody, poskytované poistencom v osobitnom systéme sociálneho poistenia.

Takýto postup, pri ktorom sa nehodnotia príslušníkom ozbrojených zborov v čase vzniku nároku na výsluhovú dávku všetky doby poistenia, však právna úprava, pri ktorej došlo k odčleneniu dôchodkového zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov do osobitného systému nemala za cieľ. Svedčí o tom aj znenie § 274 zákona o sociálnom poistení, upravujúce zachovanie nárokov, vyplývajúcich zo zaradenia zamestnaní do zvýhodnených pracovných kategórií.

Nová právna úprava, obsiahnutá v zákone o sociálnom poistení tiež nemala za cieľ vylúčiť tieto zvýhodnenia a vyžadovať, aby zvýhodnené zamestnanie znemožnilo pri posudzovaní vzniku nároku na dávku podľa zákona o sociálnom poistení zohľadniť celú dobu poistenia (bez ohľadu na skutočnosť, v ktorom systéme ju poistenec získal) a vyžadovať od zamestnanca nadobudnutie doby poistenia výlučne podľa ustanovení zákona o sociálnom poistení vo všeobecnom systéme tak, akoby poistenec bol poistený výlučne len za podmienok, uvedených v zákone o sociálnom poistení, pričom tieto podmienky sú stanovené pre iné kategórie zamestnaní a akoby v ostatnom období nebol poistený vôbec.

V záujme vysvetlenia správnej aplikácie zákona o sociálnom poistení aj v danej veci bolo preto potrebné skúmať pôsobnosť zákona o sociálnom poistení na tých poistencov, ktorí boli v určitom období poistení v inom dôchodkovom systéme na Slovensku. Pri posudzovaní tejto skutočnosti treba vziať zreteľ aj na skutočnosť, že nesprávnou aplikáciou zákona o sociálnom poistení dochádza k zhoršovaniu dôchodkového postavenia práve tých poistencov, ktorým v čase vzniku poistného vzťahu a aj počas jeho trvania právna úprava mala zabezpečovať komplexne výhodnejšie postavenie s prihliadnutím na náročné špecifiká ich služby.

Absolútne vylúčenie hodnotenia doby poistenia zo všeobecného systému u tých poistencov, ktorí získali dávky dôchodkového poistenia (zabezpečenia) v inom systéme sociálneho poistenia a nie v systéme

všeobecnom, má za následok horšie zaobchádzanie s nimi, ako s poistencami, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia a u ktorých samotná poisťovňa vôbec nepochybuje o spôsobe výpočtu ich dôchodkových dávok spôsobom, krátenia ktorý zabezpečuje primerané poistné plnenie za obdobia, v ktorých boli poistení na Slovensku po zohľadnení dôb poistenia v iných systémoch. Postupom odporkyne sa napríklad pri dosiahnutí dôchodkového veku a započítaní dôb poistenia, získaných len vo všeobecnom systéme vymeriava poistencom dôchodok vo výške, akoby celkovo boli poistení len po krátky čas, a tým sa znižuje ich osobný mzdový bod a následne aj výška dôchodku. Nad akúkoľvek pochybnosť je takýto postup pre poistencov, ktorí získali časť poistenia v obidvoch systémoch nevýhodnejší, ako keby sa im pre vznik nároku hodnotila celá doba poistenia a poskytla sa im len zvyšná časť dôchodku, zodpovedajúca dobe poistenia vo všeobecnom systéme. Správne by preto odporkyňa mala pri rozhodovaní o nárokoch poistencov, ktorým bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému najprv vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získali vo všeobecnom systéme (samozrejme pri zachovaní výhod z preferovaných zamestnaní, teda napr. pri skoršom odchode do dôchodku), následne vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila po zhodnotení doby poistenia v osobitnom systéme a odpočítať ju od teoretickej výšky dôchodku, vypočítanej pri zohľadnení celej doby poistenia a až takto vypočítaná dávka môže zachovať všetky oprávnené nároky uvedených poistencov osobitného systému a nebude poškodzovať odporkyňu.

Možno len pripomenúť, že zákon o sociálnom poistení nestotožňuje definíciu poistenca podľa § 6 zákona o sociálnom poistení s úpravou poistenia a obdobia dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 2 a § 255 zákona o sociálnom poistení.

Z pôsobnosti zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sú vylúčení príslušníci ozbrojených zborov a ozbrojených síl len za obdobia dôchodkového poistenia, v ktorých vykonávali službu v ozbrojených zboroch a ozbrojených silách, nie však za ostatné obdobia ich dôchodkového poistenia resp. zabezpečenia (ak osobitné ustanovenia zákona neuvádzajú inak). Toto vylúčenie však nemôže mať za následok ich nižšie dôchodkové nároky, ako by vznikli poistencom všeobecného dôchodkového systému po zhodnotení rovnakej doby poistenia len vo všeobecnom systéme.

Ustanovenie § 1 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov preto nebráni vzniku nároku na starobný dôchodok vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia aj príslušníkovi ozbrojeného zboru alebo ozbrojených síl, ktorý už dosiahol dôchodkový vek podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení“ (v danom prípade podľa § 65 ods. 2 v znení účinnom do 31.07.2016), „splnil podmienky nároku na niektorú z výsluhových dávok a získal k tomuto dňu akúkoľvek hodnotiteľnú dobu poistenia vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia (nie dobu poistenia, vyžadovanú u poistenca, ktorý bol poistený výlučne vo všeobecnom systéme).

Za takýchto okolností potom priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z. z. nevylučuje, aby obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka (policajta a vojaka prípravnej služby) nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku.“

Odporkyňa uvedeným spôsobom v danom prípade nepostupovala. Odvolací súd preto podľa § 250ja v spojení s § 250j ods. 2 písm. a/ OSP rozsudok krajského súdu zmenil, preskúmavané rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na nové konanie.

V ďalšom konaní odporkyňa o nároku na starobný dôchodok rozhodne znovu, pričom je viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 OSP). Nové rozhodnutie vo veci riadne odôvodní.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1, § 149 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku vzhľadom na úspech navrhovateľa v tomto konaní.

Navrhovateľ uplatnil nárok na náhradu trov konania v celkovej výške 223,74 €, a to za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia v priebehu súdneho konania dňom 11.04.2016, účasť na pojednávaní dňa 13.04.2016 a podanie odvolania vo veci samej) teda 3 x 66,00 € podľa § 11 ods. 4 vyhl. č. 655/2004 Z. z. + 3 x 8,58 € ako režijný paušál. Tieto trovy považoval odvolací súd za správne vyčíslené a potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva.

Priznanú náhradu trov konania je odporkyňa povinná zaplatiť navrhovateľovi k rukám jeho právneho zástupcu (§ 149 ods. 1 OSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.